

la tribuna | ABEL MARINÉ. Professor emèrit de nutrició i bromatologia. Facultat de Farmàcia. Universitat de Barcelona

Salut i ciència

El món científic no és perfecte, però basar-se en fets i no en paraules és l'únic camí per acostar-se a la certesa

Les persones malaltes o que miren per la seva salut haurien de seguir les prescripcions dels professionals sanitaris que es basen en l'evidència científica, però cada vegada n'hi ha més que fan cas de fonts d'informació errònies, cosa que comporta un augment de l'automedicació no adient, el seguiment de règims dietètics originals o el consum de productes miraculosos. Mai no havíem disposat d'uns mitjans de comunicació tan potents, però amb freqüència les dades o notícies que circulen sobre salut no tenen fonament o promouen pràctiques perjudicials. Si el paper ho aguanta tot, internet ho aguanta tot i més.

Torna a circular, per exemple, una informació sobre la fruita (atribuïda, això sí, a un savi doctor) en la qual, a més d'errors sobre la seva digestió, es diuen bajanades com que només es pot menjar amb l'estómac buit, o que és l'únic aliment que fa treballar el cervell. Fa unes setmanes, una revista de quiosc que tracta temes de salut qüestionava l'origen de les malalties infeccioses i les teràpies convencionals per combatre el càncer, i afegia que cal substituir els fàrmacs anti-inflamatoris actuals per, només faltar-hi, productes naturals. Que hi ha medicaments amb efectes secundaris que cal controlar és evident, i que la naturalesa és una font de principis actius, també, però gèlies i molts fàrmacs de síntesi s'han assolit èxits en terapèutica, inabastables amb l'anomenada medicina natural. ¿Costa tant d'entendre que si ens passen els nervis amb til·la o valeriana, que alguna cosa fan, vol dir que no

estem gaire nerviosos, però que sense els fàrmacs de síntesi per tractar trastorns de la conducta humana encara aplicaríem molts electroxocs i tindríem els hospitals psiquiàtrics més plens?

Fa poc que un personatge líder de la campanya antivacunes ha perdut, per males pràctiques, el permís per exercir de metge, però mentrestant alguns que s'haurien protegit enfront de malalties, han deixat de fer-ho. I ja no parlem dels braçalets que asseguren l'equilibri vital. Les decisions sobre què convé menjar o com ens hem de curar han d'estar basades en dades científiques, no en opinions o creences. Com diu Ramon Folch, «la ciència tracta de comprendre més que de descriure, es basa en la veri-

En la salut o la nutrició no val tot. El que no té fàcil solució és el control de les informacions errònies o perjudicials

ficació o desestimació experimental d'una hipòtesi sobre la qual no hi ha cap perjudici ideològic. La ciència dubta i conclou, les creences afirmen i pressuposen. La ciència genera coneixements, no valida creences».

El món científic no és perfecte, pot haver-hi equivocacions i frau, però basar-se en fets i no en paraules és l'únic camí per acostar-se a la certesa. Fora d'aquest àmbit, on s'instal·len els que opinen sense coneixements i raonaments sòlids, és l'emboïca que fa fort, encara que hi hagi bona intenció. Molt il·lustratives d'aquest tarannà són les paraules de José Ramón Olarieta, de la iniciativa popular *Som lo que sembrem*

contra els transgènics: «La ciència no té criteri per valorar els possibles riscos enfront dels possibles beneficis; fins i tot decidir què és un risc i què és un benefici, és una decisió política. A més, hi ha aspectes dels transgènics que entren dins el camp de la incertesa i no es poden tractar mitjançant la ciència convencional.» Com ho hem de tractar, doncs? Les incerteses se superen amb més recerca, no opinant tothom, els que en saben i els que no en saben. Enric Rimbau, a la revista *El Temps*, opina, amb raó, que la participació democràtica no es pot basar en gestos de format democràtic, perquè és un concepte més profund i permanent. Efectivament, la ciència no és democràtica, són fets, i un Parlament té capacitat per votar si permet o no un producte o una teràpia, o pot cedir davant de pressions o prejudicis, però no sobre la seva validesa real.

En la salut o la nutrició no val tot. El que no té fàcil solució és el control de les informacions errònies o perjudicials en una societat lliure i democràtica, ja que com ha dit Scott Rubin, de Google, YouTube no existiria si s'haguessin de revisar els vídeos a priori. No fa gaire el govern català ha designat a una editorial que retiri un llibre de text de primària per les seves afirmacions absurdes sobre els mètodes actuals de producció de carn, que no contribueixen a formar en els alumnes un criteri científic. Com afirma Salvador Cardús, «la sacralització de l'opinió individual, presentada com a convicció, podria arribar a fer trontollar les lleis establertes i portaria cada ciutadà a acabar fent la seva pròpia llei». El que no pot ser, com també diu Cardús, és que «si la veritat és escassa i costeruda, la solució sigui generalitzar la ignorància, que és abundant i generosa». Això també és vàlid en el camp de la salut, encara que sembli elitista.

pont aeri

LLUÍS FALGÀS

Mandats limitats

La història recent de la Catalunya democràtica hi ha hagut personatges que s'han perpetuat al seu càrrec marcant les vides d'una àmplia generació de persones. En vénen a la memòria Josep Lluís Núñez, que fou president del Barça vint-i-dos anys. Jordi Pujol, que va presidir la Generalitat 23 anys; l'arquebisbe i després cardenal Jubany, que ho va ser 20 anys de Barcelona. Josep Vilarrasa, que va manar a La Caixa com a director general i president executiu durant 27 anys; Pasqual Maragall, alcalde de Barcelona durant 15 anys, o Joaquim Nadal, que ho va ser de Girona 23 anys, i Antoni Ciaruna, a Lleida...

Laporta es va trobar amb una limitació de dos mandats. I judicialment li van retallar una temporada

Llaigues trajectòries les d'aquests personatges i d'alguns altres que van passar més discrets però que el curs de la vida els ha portat a la perpetuació fins que la ciutadania per bé o per mal s'hi ha acostumat. Un altre cas que crida l'atenció va ser el de Joan Antoni Samaranch. Va ser protagonista rellevant en diferents càrrecs polítics i esportius durant el franquisme, en temps de la transició espanyola i després, a escala mundial, fins a la seva mort. De molt jove a gran.

S'ha parlat molt i sense arribar a conclusions definitives de la necessitat o no de limitar els mandats dels alts càrrecs. És una discussió recurrent en política que no arriba mai enlloc perquè a l'hora de fer-ho tots els partits polítics o les institucions que controlen frenen la iniciativa si hi tenen situat al capdavant una dona o un home carismàtic. Tenir-lo és una rêmora per fer una proposta genèrica de limitació de mandats.

Qui ha trencat un xic els esquemes va ser l'actual president del Barça, Joan Laporta. Per força. Es va trobar amb una limitació de dos mandats pels nous estatuts, o sigui un màxim de vuit anys que, després d'ell, serà de dotze per l'adaptació a la llei de l'esport catalana. Una interpretació judicial ben discutible li va retallar un any i ha fet que siguin set anys i una setmana el temps que ha presidit el Barça, segons Joan Carretero el càrrec més important de Catalunya. Diumenge Laporta no pot repetir de candidat i haurà d'optar si entra o no a la vida política. De segur que li sap greu, perquè després de presidir el Barça esportivament més triomfant, segur que tindrà moltes possibilitats de repetir en el càrrec perquè molt de soci li tornaria a fer confiança i li perdonaria alguns excessos del seu mandat.

Aquesta limitació és un bon exemple tot i que suposi un maldecap ara que les coses anaven esportivament bé. Així ha de ser. Cares i propostes noves, encara que Catalunya és un país petit on ràpidament es coneix tothom.

la punxa d'en jap | JOAN ANTONI POCH

